

میزگرد پسته در اجلاس شورای جهانی خشکبار

خوش بینی نسبت به آینده پسته

سحر نخعی

دبیر کمیته بازرگانی انجمن پسته ایران

آمریکا

تخمین اولیه میزان محصول ۲۰۱۹ آمریکا به عنوان سالی کم محصول، ۳۵۰ هزار تن و میزان مانده انبار در پایان سال ۲۰۱۹-۲۰۱۸ حدود ۹۰ هزار تن اعلام شد. بنابراین، در مجموع حدود ۴۴۰ هزار تن پسته از آمریکا به دنیا عرضه خواهد شد.

ایران

پیش بینی اولیه انجمن پسته ایران از میزان محصول سال ۹۸، به عنوان سالی پرمحصول برای ایران، ۱۹۵ هزار تن و میزان مانده انبار در پایان سال ۹۸-۹۷، حدود ۲۵ هزار تن اعلام شد. بنابراین امسال ایران در مجموع حدود ۲۲۰ هزار تن پسته عرضه خواهد کرد.

ترکیه

تخمین میزان محصول جدید به عنوان سالی ناآور، ۷۰ هزار تن و میزان مانده انبارها در پایان سال ۲۰۱۹-۲۰۱۸ حدود ۱۰۰ هزار تن اعلام شد.

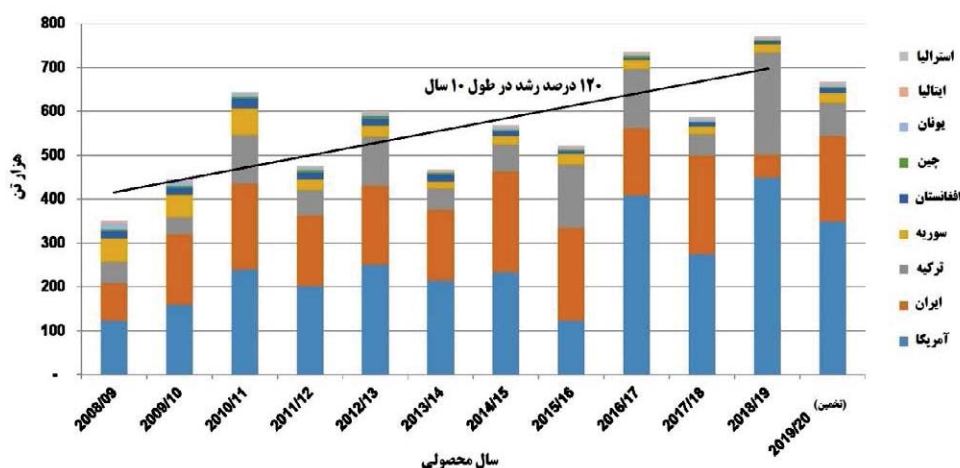
بحثها آورده شده است.

۱ تخمین میزان محصول سال ۹۹-۹۸

مجری پنل در آغاز جلسه به بررسی نمودار روند تولید جهانی پسته پرداخت. در نمودار بازه زمانی دوازده ساله تولید نشان داده شده است و بیانگر افزایش و رشد اندازه صنعت پسته در دنیا است. خانم کوهن در ادامه به ارائه آمار تولید محصول سال جدید پرداخت. وی ضمن اعلام تخمین تولید پسته در کشورهای تولیدکننده به این نکته اشاره کرد که میزان محصول پسته در دسترس در سال آینده تقریباً برابر با کل موجودی سال گذشته خواهد بود. بنا گزارش وی، پیش بینی می شود که امسال مصرف پسته در دنیا (کل محصول در دسترس منهای مانده محصول آن سال) حدود ۱۸ درصد نسبت به سال گذشته افزایش داشته باشد.

میزگرد پسته ششمین برنامه روز دوم اجلاس شورای جهانی آجیل و خشکبار بود. خانم میا کوهن از شرکت پسته ستن آمریکا مدیریت جلسه را بر عهده داشت و اعضای پنل، آقایان مایکل هومان از شرکت بادام و پسته و اندرفول آمریکا، حامد رضائی کریم به نمایندگی از انجمن پسته ایران و سرکان گورگولو از شرکت تیراکی ترکیه بودند. دستور جلسه میز پسته شامل تخمین میزان محصول سال جدید، تحلیل وضعیت عرضه و تقاضای محصول سال گذشته، بررسی فرصت ها و چالش های قانونی و جغرافیایی-سیاسی فعلی صنعت پسته در کشورهای تولیدکننده اصلی، چشم انداز تولید پسته با توجه به وضعیت آبی و بحث پایداری بود. پایان میزگرد نیز به پرسش و پاسخ حضار از افراد حاضر در پنل اختصاص یافت. در ادامه جزئیات

تولید جهانی پسته

میا کوهن - حدود ۵۰ درصد از پسته صادراتی آمریکا در ۴ ماه اول سال محصولی حمل می‌شود و تقاضا در آن دوره زمانی خیلی بالا است و امسال هم که مصادف با سال نو چینی‌ها می‌شود قطعاً سرمان شلوغ خواهد بود. ما در بازار مغز پسته نیز شاهد رشد قابل توجهی بوده‌ایم. مصرف مغز در داخل آمریکا بیشتر از صادرات آن است. با این حال، مصرف مغز نسبت به سال قبل با ۳۰ درصد افزایش روبه‌رو بوده است.

۱ فرصت‌ها و چالش‌های قانونی، جغرافیایی و سیاسی فعلی

حامد رمضان‌ی - سال گذشته شاهد نوسانات ارزی زیادی در ایران بودیم که باعث به وجود آمدن سیستم کنترل نرخ ارز توسط بانک مرکزی ایران (نیمه) شد. طبق قانون این سیستم، صادرکنندگان موظفند پسته‌ای را که با نرخ ارز آزاد می‌خرند را با نرخ نیمایی بفروشند و صادر کنند و بدین ترتیب متضرر می‌شوند. در کل، محدودیت‌هایی که تجارت پسته ایران با آن مواجه

پوست در داخل ایران اخیراً با مقداری کاهش روبه‌رو بوده است. بنابراین، بیشتر در صادرات و فروش به خارج موفق بوده‌ایم. هر چند پارسال با کمبود محصول صادرات هم کاهش داشت.

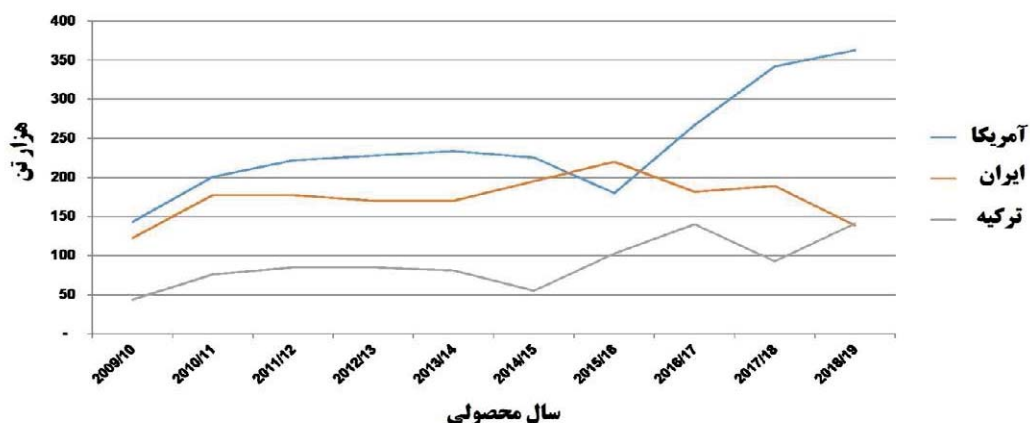
سرکان گورگولو - مهم‌ترین مسائل تأثیرگذار بر تقاضای پسته، قیمت و میزان عرضه محصول هستند. ترکیه در سال‌های گذشته میزان تولید قابل توجهی نداشته است. اگر عرضه خوب باشد، تقاضا برای پسته در ترکیه همیشه وجود دارد. تقاضا از خارج هم برای پسته ترکیه بوده است. کیفیت محصول هم خیلی مهم است. در سال‌های گذشته ما دغدغه افلاتوکسین داشتیم که کار صادرات پسته را خیلی سخت کرده بود. امسال اما در این زمینه مشکلات کمتری داشتیم. صادرات پسته به عنوان آجیل خیلی محبوبیتی ندارد، چون پسته ترکیه ریز است، اما با وجود ریز بودن و درصد دهن بست بالا، طعم و رنگ فوق العاده‌ای دارد و بیشتر به عنوان ماده افزودنی در صنعت شیرینی‌جات در داخل ترکیه مصرف صنعتی دارد.

عوامل کلیدی تأثیرگذار بر تقاضای پسته

مایکل هومان - با نگاه به میزان محصول سال ۲۰۱۸ (محصول ۹۷) می‌بینیم که تقاضا برای پسته کالیفرنایی در بازارهای اصلی صادراتی این محصول بسیار بالا بود. در بازار داخلی آمریکا هم پسته کالیفرنایی جای خود را بیشتر و بیشتر در بخش خرده‌فروشی باز کرده است و فروش نسبت به سال قبل افزایش داشته باشد. بنابراین، طبیعی است که افزایش مصرف، افزایش تقاضا را به دنبال داشته است. امسال در بازار چین حتی با وجود تعرفه‌ها خیلی موفق عمل کرده‌ایم. در بازارهای اروپا و خاورمیانه هم شاهد افزایش و رشد تقاضا بوده‌ایم.

حامد رمضان‌ی - در بازار داخلی ایران بیشتر مغز پسته مصرف دارد. در سال‌های اخیر شاهد رشد و توسعه کانال‌های توزیع پسته در داخل ایران و تبلیغات بیشتر برای پسته بوده‌ایم. صنایع ماشین‌آلات برشته‌کن و بسته‌بندی پسته نیز در ایران پیشرفت قابل توجهی داشته‌اند. مصرف پسته به عنوان آجیل همچنان در حال افزایش است، اما به دلیل بی‌ارزش شدن پول رایج ایران، تقاضا برای پسته خشک در

تولیدکنندگان اصلی پسته - میانگین متحرک ۲ ساله

است، معمولاً در داخل ایران تحمیل می‌شوند. امیدواریم بانک مرکزی ایران

محدودیت‌های ایجادشده را برطرف کند تا در زمان عرضه محصول جدید، تجارت پسته ایران بتواند بدون این گونه مزاحمت‌ها انجام شود.

مایکل هومان - از چالش‌هایی که در کالیفرنیا، قطب تولید پسته آمریکا، با آنها روبه‌رو هستیم می‌توان به افزایش قوانین سخت‌گیرانه و افزایش حقوق کارگری اشاره کرد که باعث افزایش هزینه تولید شده‌اند. موضوع دیگر آب است که خوشبختانه امسال بارندگی خوب بود. دغدغه بعدی ما اعمال تعرفه‌های گمرکی واردات در کشورهای مصرف‌کننده پسته است. ما نهایت تلاش‌مان را می‌کنیم که خودمان را با این قوانین تطابق دهیم.

سرکان گورگولو - در ترکیه با چالش خاصی در حال حاضر روبه‌رو نیستیم. به هر حال قوانین و مقررات مربوط به صادرات و واردات بعضی اوقات تأثیر مثبت دارند، بعضاً هم منفی. به هر حال ما سعی می‌کنیم همیشه برای صادرات آماده باشیم، چون بازار داخلی ما همیشه خوب بوده و تقاضا داشته‌ایم.

عوامل تأثیرگذار بر تولید پسته؛ وضعیت آبی

حامد رمضان - یکی از مهم‌ترین موضوعاتی که برای تولید پسته در ایران با آن روبه‌رو هستیم افت چشمگیر سطح آب‌های زیرزمینی است، هرچند در سال‌های اخیر در زمینه افزایش بهره‌وری آب خیلی خوب عمل کرده ایم. در بحث کنترل آفات و باقیمانده سموم هم خیلی خوب عمل کرده ایم، هرچند به دلیل ساختار خرده‌مالکی کشاورزی در ایران فقط عمده‌مالکان می‌توانند به درستی استفاده از سموم را کنترل کنند. به هر حال، چه پسته در ایران تولید شود چه در

خارج، مهم این است که تولیدکنندگان پسته در دنیا درصدد تلاش برای کنترل افلاتوکسین باشند. در ایران اقداماتی در این زمینه انجام شده‌است، یکی از آنها برداشت زودهنگام است یا مثلاً بعضی از شرکت‌ها خدمات پاک کردن پسته را انجام می‌دهند. همه این تلاش‌ها در حال انجام است و ما امیدواریم به نتایج بهتری در سال‌های آینده برسیم.

سرکان گورگولو - تولید پسته در ترکیه همچنان در حال افزایش است. پارسال تولید قابل توجهی داشتیم (حدود ۲۳۰ هزار تن) و قطعاً مانده قابل توجهی به سال بعد انتقال خواهیم داد. هدف اصلی صنعت پسته ترکیه افزایش بهره‌وری تولید در واحد سطح است. در ده سال اخیر با کمک سیستم‌های آبیاری که دولت سوبسید می‌دهد این میزان دو برابر شده‌است. همچنین، آموزش‌هایی که کشاورزان دیده‌اند باعث شده که از روش‌های سنتی و قدیمی به روش‌های نوین در تولید روی آورند، چون در گذشته در ترکیه همه فکر می‌کردند بدون آبیاری می‌توانند تولید باکیفیت‌تری داشته باشند، اما الان دیگر درک می‌کنند که آبیاری چقدر باعث افزایش میزان محصول می‌شود. بنابراین، این عامل به ما کمک زیادی کرده‌است. چشم‌انداز تولید پسته در پنج سال آینده برای ترکیه بسیار روشن است؛ چون با سطح زیر کشت متمر فعلی حدود ۱,۵ تن در هکتار برداشت داریم و اگر بتوانیم به برداشت ۲ تن در هکتار در آینده برسیم، عالی است. **مایکل هومان** - آینده تولید پسته کالیفرنیا روشن است. همچنان در حال افزایش سطح زیر کشت پسته در کالیفرنیا هستیم. در سه سال اخیر وضعیت ثابتی داشته‌ایم؛ بارندگی خوب بوده، نیاز سرمایی تا حد کافی برآورده شده‌است. سال ۲۰۱۸ در تولید پسته رکورد زدیم، امسال هم سال کم محصول خوب و نرمالی خواهیم

داشت.

میا کوهن - با توضیحات مایکل کاملاً موافقم. ما در کالیفرنیا صنعتی هستیم که نسبتاً جدید است، به اندازه ایران سابقه در تولید پسته نداریم، اما از زمانی که تولید پسته را شروع کردیم تا الان خیلی پیشرفت کرده‌ایم. یعنی از اواسط دهه ۷۰ که شروع کردیم حدود ۱۶۰۰ هکتار باغ پسته داشتیم، در حال حاضر بیش از ۱۰۰ هزار هکتار سطح زیرکشت متمر داریم و حدود ۳۰ هزار هکتار سطح زیرکشت جوان داریم. بنابراین، رشد قابل توجهی در تولید پسته آمریکا انتظار داریم.

عوامل تأثیرگذار بر تولید پسته؛ پایداری

سرکان گورگولو - اگر به عرضه پسته در کل دنیا نگاهی بیندازیم هیچ مشکلی برای پسته نمی‌بینیم. در کالیفرنیا که روند تولید افزایشی است، ایران هم که تولید ثابتی خواهد داشت. بنابراین آینده برای پسته روشن است.

مایکل هومان - در صنعت پسته کالیفرنیا در همه زمینه‌ها پایداری داریم؛ اولین و مهم‌ترین جنبه آن استفاده بهینه از آب است. سال‌هاست که سیستم‌های ذخیره آبی با بهره‌وری بالا داریم، مواظب هستیم که در شرایط کم‌آبی استفاده درست و به‌جا از آب بکنیم. در زمینه کنترل آفات، تکنیک‌ها و محصولات جدیدی داریم که مواد سمی کمی دارند و به لحاظ زیستی کمترین آسیب را به محیط زیست می‌رسانند؛ ما باغداران را تشویق می‌کنیم که بیشتر از این محصولات استفاده کنند. همچنین در زمینه فرآوری پسته هم پایداری داریم. در این خصوص به دنبال بهره‌وری هرچه بیشتر هستیم، به دنبال مصرف کمتر انرژی و یا استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر مثل انرژی خورشیدی هستیم. بنابراین، در زمینه پایداری صنعت پسته کالیفرنیا اقدامات زیادی انجام داده‌است.

است که مصرف‌کنندگان بدانند همان‌طور که تقاضا برای پسته رشد می‌کند، عرضه هم

باید پایدار بماند که جوابگوی آن میزان تقاضا باشد. این موضوع برای ما اهمیت ویژه‌ای دارد و همیشه مراقب هستیم که برای آن میزان تقاضا عرضه پایدار و ثابتی داشته باشیم. در کالیفرنیا سطح زیرکشت پسته در حال افزایش است و آینده روشنی در انتظار ما است. به طور خاص اگر بخواهیم به محصول امسال (۲۰۱۹) نگاه کنیم، همان‌طور که گفتم سال ناآور پسته آمریکا است، اما خوشبختانه تولید به آن اندازه‌ای است که در طول سال عرضه ثابتی داشته‌باشیم و بتوانیم جوابگوی تقاضای بازار باشیم. از این بابت خوشحالیم.

حامد رمضان‌ی - با توجه به هزینه بالای تولید پسته در ایران ما ترجیح می‌دهیم که در بازارهای هدف روی مزایای پسته ایران تمرکز کنیم. این مزایا عبارتند از؛ عیار بالا، تنوع و ارته‌ها، طعم خارق‌العاده، توانایی بالای برشته شدن و قابلیت تجاری بودن پسته ایران. با توجه به این مزایا، تمرکز ما بر افزایش ظرفیت بازارهای پسته ایران است. مثلاً بازار هند به خاطر رنگ و طعم خارق‌العاده پسته احمدآقایی بیشتر خواهان این رقم است. بازار خاورمیانه هم که در حال رشد است و ما انتظار داریم در سال جدید پسته بیشتری به این بازارها بفروشیم.

میا کوهن - در پاسخ به صحبت آقای سرکان که گفت افزایش بازدهی تولید در هکتار خیلی مهم است باید بگویم که به جز افزایش سطح زیرکشت در آمریکا ما در افزایش میزان برداشت در واحد سطح هم خیلی خوب عمل کرده‌ایم. صنعت پسته کالیفرنیا در اواسط دهه ۸۰ میلادی حدود ۱ تن در هکتار برداشت در هکتار داشت که الان به میانگین ۴ تن در هکتار رسیده است.

ایران بازارهای خود را دارد و تقاضا برای آن همیشه وجود دارد، نگرانی در مورد ایجاد و گشایش بازارهای جدید نداریم. **مایکل هومان** - برای مصرف‌کنندگان خیلی مهم است کالایی که می‌خورند سالم باشد و در ضمن آجیل هم باشد که پسته هر دوی اینهاست. پسته خوردن فعالیت بامزه‌ای است، چون مصرف‌کننده خودش باید پوست آن را بکند و بخورد. همچنین، سطح آگاهی مصرف‌کنندگان از مزایای مصرف پسته برای سلامتی در حال بالا رفتن است. پسته در اکثر نقاط دنیا عرضه می‌شود و همیشه در دسترس است. برند واندرفلو یکی از محصولاتی که عرضه می‌کند پسته برشته شده کم‌نمک و یا بی‌نمک است که برای مصرف‌کنندگان خیلی مناسب است. در فروش مغز پسته هم خیلی موفقیت‌آمیز عمل کردیم. ما حتی مغز پسته با طعم‌های مختلف به بازار عرضه کردیم که این بازار را رشد و توسعه می‌دهد.

چشم انداز تولید پسته در آینده

سرکان گورگولو - امسال سال ناآور پسته ترکیه است. در حال حاضر در ترکیه ۱۶۰ هزار هکتار سطح زیر کشت مشمر داریم با برداشت ۱,۵ تن در هکتار. سطح زیر کشت غیرمشمر ترکیه هم ۱۴۰ هزار هکتار است که تازه باغریزی شده است. اینها اعداد جالبی هستند، چون عدد سطح زیرکشت غیرمشمر ما از اعداد ایران و آمریکا بالاتر است. ما معتقدیم ترکیه آنقدر پتانسیل دارد که بتواند میزان قابل توجهی از پسته جهان را عرضه کند. امسال که سال ناآور ترکیه است، قطعاً حدود ۱,۵ تن برداشت در هکتار معمول را خواهیم داشت، اما در آینده‌ای نزدیک با توجه به سطح زیرکشت غیرمشمر ترکیه و باغریزی‌های جدید من فکر می‌کنم تولید ترکیه تأثیر قابل توجهی بر عرضه جهانی پسته بگذارد.

مایکل هومان - فکر می‌کنم خیلی مهم

میا کوهن - باید اضافه کنم که شرکت واندرفلو در بعضی از بخش‌ها از انرژی خورشیدی استفاده می‌کند. برای فرآوری خشک و مثلاً برای ضبط پسته بعد از برداشت از سوخت‌های زیستی تجدیدپذیر (بیومس) استفاده می‌کنیم و بعداً از همان به عنوان کمپوست در باغات استفاده می‌کنیم که مواد مغذی خوبی برای درخت محسوب می‌شوند. بنابراین، سعی می‌کنیم حتی الامکان از مواد و منابع شیمیایی کمتر استفاده کنیم. باغداران هم خیلی خوب خودشان را با تغییرات شگرفی که صنعت ما با آن روبه‌رو است، هماهنگ می‌کنند.

حامد رمضان‌ی - در سال‌های اخیر آگاهی باغداران ایرانی افزایش یافته است. در زمینه جوانسازی درختان پسته اقدامات مثبتی صورت گرفته است. روندی در حال حاضر وجود دارد که شامل تغییر واریته‌ها می‌شود؛ بدین صورت که از واریته‌های گرد به سمت واریته‌های کشیده در حال تغییر است. بررسی می‌کنیم کدام واریته‌ها با تغییرات اقلیمی اخیر بیشتر سازگاری دارند و تولید کدام یک در واحد سطح بیشتر است. بنابراین، این اقدامات باعث افزایش ثبات و پایداری در عرضه پسته ایران خواهد شد. عامل اصلی محدودکننده در تولید پسته ایران کمبود آب است. در کرمان که قدیمی‌ترین باغات پسته وجود دارند این مشکل باعث خشکیدگی بسیاری از باغات و از بین رفتن آنها شده است. از آن طرف باغریزی‌های جدیدی در سایر استان‌های ایران صورت گرفته است که این نشان می‌دهد تولید پسته در ایران در آینده روند ثابتی طی خواهد کرد و بین ۱۵۰ تا ۲۵۰ هزار تن خواهد ماند.

بازارهای جدید؛ سطح آگاهی و ترجیحات خاص مصرف‌کنندگان

حامد رمضان‌ی - با توجه به روند ثابت تولید ایران در آینده و این نکته که پسته

۱ پرسش و پاسخ حضار

چند درصد از محصول پسته ترکیه

و ایران صادر می‌شود؟

سرکان گورگولو- به طور معمول حدود ۱۰ درصد از محصول ترکیه صادر می‌شود که البته صادرات محصول سال گذشته ترکیه بی‌سابقه بود؛ تقاضا از هند و چین خیلی بالا بود و بیش از سطح انتظار فروختیم. کلاً اگر قیمت‌ها بهتر شود، صادرات هم افزایش می‌یابد ولی قیمت پسته ترکیه همیشه بالا است.

حامد رمضان‌ی- به جز سال گذشته که از لحاظ تولید بی‌سابقه و استثنائی بود و محصول به شدت اُفت کرد، به طور معمول حدود ۸۰ درصد از پسته ایران سالانه صادر می‌شود و حدود ۲۰ درصد در داخل ایران مصرف می‌شود.

چرا تولید پسته ایران اینقدر نوسان دارد؟ ۵۲ هزار تن سال گذشته و ۱۹۵ هزار تن در سال جدید.

حامد رمضان‌ی- سال گذشته یک سال ناآور استثنائی برای پسته ایران بود. به خاطر گرمادگی شدید در اوایل فصل بهار، محصول به شدت خسارت دید. امسال یک سال آور نرمال محسوب می‌شود. برای بررسی تولید پسته ایران باید روند تولید ده سال گذشته ایران را نگاه کنید نه سال گذشته.

با توجه به افزایش تولید پسته در کالیفرنیا و چالش‌های مربوط به تعرفه‌های گمرکی چین، کالیفرنیا چه تدابیری اندیشیده که برای آن حجم زیاد پسته بازاریابی کند؟ آیا برای بازار هند اقدامی صورت گرفته است؟

مایکل هومان- ما برای بازاریابی به همه بازارهای هدف پسته کالیفرنیا نگاه می‌کنیم. بازار چین یک موفقیت بزرگ بوده که واقعاً به عملکردمان در آنجا

افتخار می‌کنیم. قطعاً بررسی توسعه و رشد سایر بازارهایمان را هم مدنظر قرار می‌دهیم. در خاورمیانه موفق بوده‌ایم. در هند هنوز خیلی موفق نبوده‌ایم، اما قرار است روی آن کار کنیم. می‌دانیم که سایر تولیدکنندگان پسته کالیفرنیا هم روی این بازار تمرکز کرده‌اند. بازار هند پتانسیل بالایی دارد.

میا کوهن- موافقم. صنعت پسته موفق شده از برنامه‌های ترویج تجارت کشاورزی دولت آمریکا بوجه بگیرد. قصد داریم از آن بوجه‌ای که به ما اختصاص داده شده در توسعه بازار هند استفاده کنیم. در این زمینه خوشبین هستیم؛ هند برای خرید محصول پسته آمریکا خیلی پتانسیل دارد.

آیا پسته ایران واریته‌هایی دارد که تولید، برداشت و فرآوری شان راحت‌تر باشد و میزان مغزشان بیشتر باشد؟

حامد رمضان‌ی- همانطور که گفتم روند فعلی تغییر واریته‌های پسته در ایران از واریته‌های گرد به کشیده است. واریته‌های کشیده محصول بیشتری می‌دهند.

با توجه به افزایش مصرف و بازارهای جدیدی مثل مکزیک چطور می‌شود در جوامعی که درآمد پایین خانوار دارند مصرف پسته را رواج داد؟ مایکل هومان-

ما همیشه سعی کرده‌ایم مصرف پسته را برای همه اقشار رواج دهیم. یکی از این راهکارها عرضه پسته در بسته‌بندی‌های کوچک‌تر است که افرادی که درآمد کمتری دارند هم بتوانند به این محصول لوکس با قیمتی منطقی دسترسی داشته باشند، اما هیچ وقت کیفیت را قربانی نمی‌کنیم. بازارهای پسته هر وضعی هم داشته باشند برای ما مهم‌ترین موضوع عرضه یکنواخت و ثابت محصول پسته با کیفیت است.

با توجه به بی‌ارزش شدن مداوم

پول رایج ایران و محصول زیاد امسال نوسانات قیمتی پسته چطور خواهند بود؟

حامد رمضان‌ی- پیش‌بینی می‌کنیم قیمت‌ها در بازار داخلی حدود ۱۰ تا ۲۰ درصد کاهش داشته باشند. پس تا زمان عرضه محصول جدید خیلی نوسان خاصی در قیمت پسته نخواهیم داشت.

اسپانیا در تولید پسته چقدر پتانسیل دارد؟ و تأثیر آن بر عرضه جهانی پسته چگونه است؟

سرکان گورگولو- من فکر می‌کنم اسپانیا بیشتر در تولید پسته ارگانیک فعال است. به اندازه کافی تولید بادام دارند، ولی به هر حال از تولید بیشتر پسته از این کشور هم استقبال می‌کنیم. پسته اسپانیایی بیشتر شبیه پسته کالیفرنایی است و خوب می‌تواند با آن رقابت کند.

ایران چطور با مسائل حمل و نقل و لجستیک دست و پنجه نرم می‌کند؟ حامد رمضان‌ی-

محدودیت‌هایی که در این زمینه وجود دارد هزینه‌های مربوط به صادرات پسته را افزایش داده است. باید صبر کنیم و ببینیم در آینده چه پیش می‌آید. بیشتر بستگی به یک سری موقعیت‌های سیاسی دارد.

۱ جمع‌بندی

میا کوهن- پسته آینده بسیار روشنی دارد. سطح زیرکشت و تولید آن در حال افزایش است، تقاضا برای آن خیلی بالا است. مصرف‌کنندگان عاشق پسته هستند. باید تلاش کنیم مصرف‌کنندگان بیشتری را به سمت مصرف پسته، این محصول سالم و دوست‌داشتنی، سوق دهیم. هرچه بیشتر به مصرف‌کنندگان آگاهی بدهیم بیشتر به مصرف پسته ترغیب می‌شوند. هر کدام از کشورهای تولیدکننده پسته در دنیا دغدغه‌های خود را دارند، اما وجه مشترک همه ما داشتن این خوشبینی نسبت به آینده است.